

Asia: _VN/20396/2020

Valtioneuvoston asetus kunnan maksuosuudesta ja nopean laajakaistayhteyden vähimmäisnopeudesta laajakaistahankkeessa

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kainuu liiton lausunto valtioneuvoston asetukseen kunnan maksuosuudesta ja nopean laajakaistayhteyden vähimmäisnopeudesta laajakaistahankkeessa

Kainuun liitto kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston asetuksesta kunnan maksuosuudesta ja nopean laajakaistayhteyden vähimmäisnopeudesta laajakaistahankkeessa.

Pidämme tärkeinä kaikkia toimenpiteitä, joilla edistetään toimivien, tasalaatuisten ja huippunopeiden tietoyhteyksien toteutumista kaikkialle Suomeen. Emme hyväksy asetusluonnoksessa tehtyä esitystä kunnan maksuosuudesta ja vastustamme esitystä koskien nopean laajakaistayhteyden vähimmäisnopeudesta laajakaistahankkeessa. Asetusluonnoksen mukaan vuonna 2020 tyydyttäisiin vähemmän edistyksellisiin tavoitteisiin kuin vuonna 2009, eikä tämä ei ole hyväksyttävää. Lakiehdotuksen asetusluonnos ei ole EU:n eikä Suomen tavoitteiden mukainen.

Kainuun liiton muutosehdotukset julkisella tuella rakennettaville yhteyksille ja hankkeiden kuntaosuuksiin ovat:

- vähimmäisnopeus on saapuvassa ja lähtevässä liikenteessä oltava vähintään 100 Mbit/s
- yhteyksien tulee olla symmetrisiä,
- yhteyksien vähimmäisnopeus on voitava nostaa helposti 1Gbit/s/1Gbit/s nopeuteen,

- tavanomaisissa ruuhka-aikaolosuhteissa laajakaistayhteyden on toimittava häiriöttömästi ja toteutuvan vähimmäisnopeuden on oltava saapuvassa ja lähtevässä liikenteessä vähintään 90 % edellä mainituista nopeuksista (100 Mbit/s tai 1Gbit/s) ja
- kaikkien kuntien maksuosuus on joko poistettava tai mikäli katsotaan välttämättömiksi, saisivat olla enintään kahdeksan (8) prosenttia

Perusteluina kannanottoon Kainuun liitto esittää seuraavaa:

Julkisten ja yksityisten palvelujen yhä nopeammin ja laajemmin siirtyessä verkkoon sekä paikkariippumattoman työn yleistyessä ovat kattavat ja toimintavarmat tietoliikenneyhteydet entistä tärkeämpiä kaikkialla ja kaikille Suomessa. On tärkeää tukea yhteyksien rakentamista yhteiskunnan tuella myös niille alueille, minne yhteydet eivät markkinaehtoisesti tule rakennetuiksi.

Syrjäisten ja maaseutualueiden näkökulmasta on tärkeää, että niiden asukkaille taataan julkisin varoin häiriötön, tasalaatuinen ja riittävä yhteysnopeus molempiin suuntiin. Luotettavat tietoliikenneyhteydet ovat osoittautuneet erityisesti kuluvan vuoden aikana merkittäväksi perusinfraksi ja perusedellytykseksi digitaalisten palvelujen toiminnalle, niiden kehittämiselle ja laajalle käyttöönotolle, tärkeiksi myös huoltovarmuuden kannalta. Kannatettavaa on, hallituksen esityksen mukaisesti (HE 221/2020), että jatkossa tuetun laajakaistarakentamisen piiriin kuuluisivat yritysten ja julkishallinnon toimipaikkoihin sekä pysyvien asuntojen lisäksi vapaa-ajan asuntoihin toimitettavat liittymät.

Laajakaistaverkkojen alueellisen kattavuuden varmistaminen on tärkeää. Tulevassa ohjelmassa tulisi pystyä mahdollistamaan aiemman ohjelman alkuaikojen erilaisten tukikelpoisuusehtojen (2 km sääntö) liian korkeiksi nousseiden tilaajayhteyksien vuoksi rakentamatta jääneiden alueiden ja liittymien rakentaminen.

1 § Kuntien rahoitusosuus

Kainuun liitto esittää, että kunnan omarahoitusosuudesta luovuttaisiin kokonaan.

Jotta mahdollisimman monella kunnalla olisi mahdollisuus osallistua laajakaistarakentamisen tukiohjelmaan ja sen mukaiseen rakentamiseen, ei kunnan omarahoitusosuus saisi olla este hankkeiden toteuttamiselle. Mikäli kunnalla ei ole mahdollista rahoittaa esitetyn kuntaosuusprosentin mukaisesti, estää se myös valtion tuen hakemisen. Tämä johtaa näiden kuntien asukkaiden eriarvoistumiseen ja jäämiseen digitalisaatiokehityksen ulkopuolelle. Näemme, että nopeat laajakaistayhteydet ovat kansalaisten peruspalvelu ja niiden rakentamisen vahva tukeminen alueilla, joilla yhteydet eivät rakennu markkinaehtoisesti, on julkisten palvelujen digitaalisen siirtymän valossakin mitä suurimmassa määrin valtion tehtävä.

Valtion tuki tulee olla vähintään 66 % ja se tulisi nostaa mielellään samalle tasolle, kuin maaseuturahaston kyläverkkohankkeille myöntämän tuki eli 70 %. Näin eri tukimahdollisuuksia voitaisiin käyttää joustavasti ja ne olisivat tukiehdoiltaan samankaltaisia. Kunnilla olisi mahdollisuus halutessaan osallistua ryhmäpoikkeusasetuksen puitteissa hankkeiden tukemiseen. Tämä parantaisi harvaan asuttujen alueiden hankkeiden toteutumista ja kannattavuutta. Mikäli kuntien osuus on aivan välttämätön, saisi se jatkossa olla pienin asetuksen mukaan suunnitellusta eli korkeintaan kahdeksan (8) prosenttia rakentamisen kokonaiskustannuksista.

Kainuun kunnat sijoittuisivat asetuksesityksen mukaan jatkossa lähes kaikki korkeimman (33 %) omarahoitusosuuden luokkaan pl. Hyrynsalmi ja Paltamo, joissa osuus olisi alin eli kahdeksan (8) prosenttia. Paltamon, joka ei vielä ole osallistunut laajakaistarakentamisen tukiohjelman mukaiseen rakentamiseen aiemman korkeamman kuntaosuutensa vuoksi, kynnystä osuuden aleneminen madaltaisi. Puolestaan maakuntakeskus Kajaanin tilanne pysyisi ennallaan eikä uusikaan ohjelma edistäisi kaupungin keskusta-alueetta ympäröivän laajan maaseutumaisen alueen kotitalouksien tai vapaa-ajan asuntojen tietoliikenneyhteyksien rakentamista. Myöskään erittäin hajallaan olevan harvan asutuksen Kuhmon kaupungin korkeimpaan omarahoitusosuusluokkaan nostaminen ei tunnu kohtuulliselta.

Lakia täydentävän asetuksen liitteenä on esitetty kriteerit ja kaava kuntien omarahoitusosuuden määrittelystä sekä sen perusteella kuntien jakautumisesta eri osuusluokkiin. Kainuun liitto toteaa, että esitysluonnoksessa ehdotettu maksujärjestelmä ei ole oikeudenmukainen harvaanasuttuja kuntia kohtaan missä rakentamiskustannukset ovat korkeat pitkien etäisyyksien, harvan ja hajallaan olevan asutuksen vuoksi. Taloudellisen kantokyky laskeminen yhden vuoden lukujen perusteella ei tunnu kestävältä tavalta. Kuntaosuuden kriteereiksi esitetty omarahoituksen perustuminen taseen kumulatiiviseen yli/alijäämään, tulisi ainakin poistaa kriteereistä, koska sillä ei ole merkitystä hankkeen taloudellisen onnistumisen eikä kunnan sitoutumisen näkökulmasta.

2§ Nopean laajakaistan vähimmäisnopeus

Kainuun liiton näkemyksen mukaan hallituksen asetusluonnos laajakaistarakentamisen tukemisesta ja laajakaistayhteyden vähimmäisnopeudesta ei ole hyväksyttävissä. Aiemmista linjauksista yhteysnopeuksien ja niiden nostomahdollisuuksista ei ole syytä luopua eikä tuoda teknologianeutraaliutta tuettavan toiminnan piiriin.

Aiemmassa lakiluonnoksessa lähtökohtana oli Marinin hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti, että tukea voitaisiin myöntää nopeiden laajakaista-yhteyksien eli vähintään symmetrisen nopeudeltaan 100 Megabittiä sekunnissa mahdollistavien yhteyksien rakentamiseen. Nyt käsiteltävänä olevassa esityksessä tukiohjelman ehtoja muutettaisiin siten, että tukikelpoiselta nopealta laajakaistayhteydeltä ei vaadittaisi enää lataus- ja lähetysnopeuden symmetrisyyttä. Tuettavien

laajakaistayhteyksien pitäisi kuitenkin edelleen olla edistyksellisiä ja tasalaatuisia myös ruuhka-aikaolosuhteissa.

Kainuun liitto katsoo, että julkista rahoitusta tulee jatkossakin kohdentaa vain laajakaistayhteyksiin, joissa vähimmäisnopeus on 100 MBit/s sekä saapuvassa että lähtevässä liikenteessä. Tuettavien yhteyksien nopeus tulisi myös olla helposti nostettavissa yhteen gigabittiin sekunnissa EU:n asettaman tavoitteen mukaisesti. Yhteiskunnan tuella rakennettavien tietoliikenneyhteyksien tulee pystyä luotettavasti vastaamaan kehitykseen ja muuttuviin toimintatapoihin mm. etäterveydenhuollon, etätöskentelyn, yleistyvien kaksisuuntaisten virtuaalisten palvelujen kasvussa ja yritysten yhteyksien tarpeissa.

Kainuun liitto

Pentti Malinen
maakuntajohtaja

Paula Karppinen,
aluekehityspäällikkö

Karppinen Paula
Kainuun liitto